

ردیف	درس چهارم (آینده روشن)	صفحه
۱	پیامبران الهی، « مرگ » را گذرگاهی به سوی حیات برتر در جهان آخرت می دانند و ایمان به زندگی در جهان دیگر را، در کنار « توحید » و « یکتاپرستی » سرلوحه دعوت خود قرار داده اند.	۴۴
۲	آیا پیامبران الهی، تنها امکان وجود جهان دیگر را اثبات می کردند؟ پاسخ: خیر، بلکه با استدلال های فراوان وجود آن را « ضروری » می دانستند.	۴۴
۳	« دفع خطر احتمالی، لازم است. » چگونه قاعده ای است؟ پاسخ: عقلی	۴۵
۴	قانون عقلی: « دفع خطر احتمالی، لازم است » را با مثال توضیح دهید. پاسخ: نگاهی کوتاه به زندگی روزمره انسان ها نشان می دهد که، انسان در مواقعی که احتمال خطر یا خسارتی در میان باشد، سعی می کند جلوی خسارت احتمالی را بگیرد و از خطری که ممکن است پیش آید، بگریزد. در چنین شرایطی حتی اگر شخصی دیوانه یا دروغگو، که در شرایط عادی گفته او برایمان اعتباری ندارد، به ما خبری بدهد؛ مثلاً خبر از وجود سمی در غذای ما دهد، این اعلام خطر را نادیده نمی گیریم و احتیاط می کنیم. همه ما در این گونه موارد از یک قانون « عقلی » پیروی می کنیم که می گوید: « دفع خطر احتمالی، لازم است. »	۴۵

<p>۴۵</p>	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:</p> <p>الف) عاقل‌ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ چه کسانی بوده‌اند؟</p> <p>ب) چه کسانی در طول تاریخ، با قاطعیّت کامل از وقوع معاد خبر داده‌اند و نسبت به آن هشدار داده‌اند؟</p> <p>ج) همه پیامبران پس از «ایمان به خدا»، چه چیزی را مطرح کرده‌اند؟</p> <p>د) همه پیامبران الهی، چه چیزی را لازمه «ایمان به خدا» دانسته‌اند؟</p> <p>ه) در قرآن کریم، بعد از «یکتاپرستی»، درباره هیچ موضوعی به اندازه «.....» سخن گفته نشده است.</p> <p>پاسخ‌ها به ترتیب:</p> <p>الف) پیامبران ب) پیامبران ج) ایمان به آخرت د) ایمان به آخرت ه) معاد</p>	<p>۵</p>
<p>۴۵</p>	<p>موضوع آیه ۸۷، نساء: «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا» را بنویسید.</p> <p>پاسخ: بیانگر موضوعات زیر است؛</p> <p>۱) غیر از خداوند، خدایی وجود ندارد.</p> <p>۲) قطعاً خداوند، همه انسان‌ها را در روز قیامت جمع خواهد کرد.</p> <p>۳) شکّی در وقوع قیامت نیست.</p> <p>۴) کسی راستگوتر از خداوند، نیست.</p>	<p>۶</p>
<p>۴۵</p>	<p>آیا قرآن کریم، تنها به خبر دادن از «آخرت» قناعت کرده است؟ توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: خیر، تنها به خبر دادن از آخرت قناعت نکرده، بلکه بارها با «دلیل» و «برهان» آن را ثابت کرده است.</p>	<p>۷</p>
<p>۴۶</p>	<p>استدلال‌های قرآن کریم برای اثبات وقوع قیامت را می‌توان به چند دسته اصلی تقسیم کرد؟</p> <p>پاسخ: می‌توان آنها را به «دو» دسته اصلی تقسیم کرد:</p> <p>دسته اول: استدلال‌هایی که «امکان» معاد را ثابت می‌کنند و آن را از حالت امری بعید و غیر ممکن خارج می‌سازند.</p> <p>دسته دیگر: استدلال‌هایی هستند که «ضرورت» معاد را به اثبات می‌رسانند.</p>	<p>۸</p>
<p>۴۶</p>	<p>استدلال‌هایی که بر «امکان معاد» دلالت دارند را فقط نام ببرید.</p> <p>پاسخ: ۱) اشاره به پیدایش نخستین انسان.</p> <p>۲) اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مُردگان.</p> <p>۳) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت.</p>	<p>۹</p>

۴۶	یکی از دلایلی که سبب می‌شود عده‌ای دست به « انکار معاد » بزنند، چیست؟ پاسخ: این است که چنان واقعه بزرگ و با عظمتی را با قدرت محدود خود می‌سنجند و چون آن را امری بسیار بعید می‌یابند، به انکار آن می‌پردازند. حال آن که، بعید بودن چیزی برای انسان هرگز دلیل بر غیر ممکن بودن آن نیست.	۱۰
۴۶	قرآن کریم، یکی از انگیزه‌های انکار معاد را چه چیزی معرفی کرده است و چرا دلایل و شواهد بر اثبات آن می‌آورد؟ پاسخ: « نشناختن قدرت خدا » - تا نشان دهد که معاد، امری « ممکن » و « شدنی » است و خداوند بر انجام آن « تواناست ».	۱۱
۴۶	عبارت قرآنی: « و برای ما مثلی زد، در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده است، گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آنها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی، داناست.»؛ استدلال بر «امکان» معاد دارد یا «ضرورت» آن؟ و به کدام موضوع اشاره دارد؟ پاسخ: « امکان معاد »؛ اشاره به « پیدایش نخستین انسان » دارد.	۱۲
۴۶	یکی از دلایل اثبات « امکان معاد » در قرآن کریم، « اشاره به پیدایش نخستین انسان است » آن را توضیح دهید. پاسخ: در برخی آیات قرآن، خداوند توجه منکران معاد را به پیدایش نخستین انسان جلب می‌کند و توانایی خود در آفرینش آن را تذکر می‌دهد. در این آیات بیان می‌شود که همان‌گونه خداوند، قادر است انسان را از آغاز خلق کند، می‌تواند، بار دیگر نیز او را زنده کند. آیات شریفه ۷۸ و ۷۹، یس، اشاره به این موضوع دارند.	۱۳
۴۶	یکی از دلایل اثبات « امکان معاد » در قرآن کریم، « اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان است » آن را توضیح دهید. پاسخ: قرآن کریم برای این که قدرت خدا را به صورت محسوس تری در این زمینه نشان دهد، ماجراهایی را نقل می‌کند که در آنها به اراده خداوند، مُردگانی زنده شده‌اند. از آن جمله می‌توان به ماجرای « غزیر نبی » اشاره کرد: « غزیر (ع) یکی از پیامبران بنی اسرائیل بود. او در سفری از کنار روستای ویرانی عبور می‌کرد. استخوان‌های متلاشی و پوسیده ساکنان آن روستا از لابه لای خرابه‌ها پیدا بود. با دیدن این استخوان‌ها این سؤال در ذهن غزیر (ع) شکل گرفت که به راستی خداوند اینها را پس از مرگ زنده می‌کند؟ خداوند، جان وی را در همان دم گرفت و بعد از گذشت ۱۰۰ سال، دوباره او را زنده کرد. » سپس خطاب به او گفت: « ای غزیر، چه مدت در این بیابان خوابیده‌ای؟ غزیر گفت: یک روز یا نصف روز ... »	۱۴

۴۶	<p>با توجه به داستان « تو ۱۰۰ سال است که این جا هستی، به الاغی که سوارش بودی و غذایی که همراه داشتی، نگاه کن و بین چگونه الاغ پوسیده و متلاشی شده، اما غذایت پس از ۱۰۰ سال مانده و فاسد نشده است. و اینک بین که خداوند چگونه اعضای پوسیده و متلاشی شده الاغ را دوباره جمع آوری و زنده می کند. »</p> <p>به سؤالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) داستان بالا درباره کدام پیامبر الهی است؟</p> <p>ب) داستان درباره امکان معاد است یا ضرورت آن؟</p> <p>ج) موضوع آن، چیست؟</p> <p><u>پاسخ ها به ترتیب:</u></p> <p>الف) غزیر نبی (ع) ب) امکان معاد ج) اشاره به نمونه هایی از زنده شدن مردگان</p>	۱۵
۴۶	<p>غزیر نبی (ع)، پس از مشاهده کردن زنده شدن دوباره الاغ خود به چشم، چه گفت؟</p> <p>پاسخ: « می دانم که خداوند بر هر کاری تواناست. »</p>	۱۶
۴۷	<p>یکی از دلایل اثبات « امکان معاد » در قرآن کریم، « اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت است »، آن را توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: در برخی آیات قرآن، زندگی بعد از مرگ به عنوان یک جریان رایج در جهان طبیعت معرفی شده است و از کسانی که با ناباوری به « معاد » نگاه می کنند می خواهد تا به مطالعه جریان همیشگی تبدیل زندگی به مرگ و بالعکس، در طبیعت بپردازند تا این مسئله را بهتر درک کنند. فرا رسیدن « بهار »، رستاخیز طبیعت است که نمونه ای از رستاخیز عظیم نیز هست.</p>	۱۷
۴۷	<p>با توجه به آیه ۹، فاطر « خداست که باها را می فرستد تا ابر را برانگیزند. سپس آن ابر را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان {وسیله} پس از مرگش زندگی بخشیدیم. زنده شدن قیامت نیز چنین است. »</p> <p>به سؤالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) آیه شریفه، مربوط به امکان معاد است یا ضرورت آن؟</p> <p>ب) به کدام موضوع اشاره دارد؟</p> <p><u>پاسخ ها به ترتیب:</u></p> <p>الف) امکان معاد ب) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت.</p>	۱۸
۴۷	<p>استدلالات قرآن کریم، که بر « ضرورت معاد » دلالت دارند را فقط نام ببرید.</p> <p>پاسخ: ۱) حکمت الهی ۲) عدل الهی</p>	۱۹
۴۷	<p>آیا قرآن کریم، فقط امکان معاد را قبول دارد؟ توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: خیر، نه تنها معاد را امری ممکن می داند، بلکه وقوع آن را نیز امری « ضروری » و واقع نشدن آن را امری « محال » و « ناروا » معرفی می کند.</p>	۲۰

۴۷	به چه کسی « حکیم » گفته می‌شود؟ پاسخ: کسی که « کارهایش هدفمند » است و به « نتایج صحیح و دُرُست » منتهی می‌شود.	۲۱
۴۷	خداوند متعال به خاطر دارا بودن کدام صفت، کار « بیهوده » و « عبث » <u>نمی‌کند</u> ؟ چرا؟ پاسخ: «حکیم»؛ زیرا کار عبث و بیهوده از جهل و نادانی سرچشمه می‌گیرد و این صفات در خداوند، راه <u>ندارد</u> . خداوند حکیم، هر موجودی را برای هدف شایسته‌ای خلق می‌کند و امکانات رسیدن به آن هدف را هم به او عطا می‌کند. (۲۲
۴۸	آیا خداوند، فقط تمایلات و گرایش‌هایی را در موجودات قرار داده است؟ توضیح دهید. پاسخ: خیر، بلکه پاسخ مناسب را هم پیش‌بینی کرده است؛ به طور مثال، در مقابل احساس تشنگی و گرسنگی حیوانات، آب و غذا را آفریده تا بتوانند تشنگی و گرسنگی خود را برطرف کنند.	۲۳
۴۸	چرا هر انسانی از نابودی، گریزان است؟ پاسخ: زیرا هر انسانی گرایش به « بقا » و « جاودانگی » دارد و بسیاری از کارهای خود را برای حفظ بقای خود انجام می‌دهد. همچنین، هر انسانی خواستار همهٔ کمالات و زیبایی‌هاست و این خواستن، هیچ حدی <u>ندارد</u> .	۲۴
۴۸	آیا دنیای کنونی، پاسخ‌گوی بقا و جاودانگی و کمالات نامحدود است؟ توضیح دهید. پاسخ: خیر، دنیا و عمر محدود انسان‌ها پاسخ‌گوی این گونه خواسته‌ها <u>نیست</u> ، بنابراین، باید جای دیگری باشد که انسان به خواسته‌هایش برسد. اگر بعد از این دنیا، زندگی‌ای <u>نباشد</u> ، در این صورت باید گفت: خداوند گرایش به زندگی جاوید را در وجود انسان قرار داده و سپس او را در حالی که مشتاق حیات ابدی است، نابود می‌کند! که البته آن‌گاه با حکمت الهی، سازگار <u>نیست</u> . (محال است که خدا چنین کاری انجام دهد، چون حکیم است.)	۲۵
۴۸	آیهٔ ۱۱۵، سورهٔ مؤمنون « أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ » دربارهٔ چه موضوعی است؟ توضیح دهید. پاسخ: « <u>ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی</u> »؛ اگر بناست با این همه استعدادها و سرمایه‌های مختلفی که خداوند در وجود ما قرار داده است، خاک شویم و معادی هم <u>نباشد</u> ، این سؤال مطرح می‌شود که دلیل آفریدن این استعدادها و سرمایه‌ها در درون ما، چه بوده است؟ ما که از همان ابتدا خاک بودیم، پس دلیل این آمدن و رفتن چه بود؟ آیا بر این اساس آفرینش انسان و جهان بی‌هدف و عبث نخواهد بود؟	۲۶
۴۸	ضرورت معاد بر اساس « عدل الهی » را توضیح دهید. پاسخ: « عدل » یکی از صفات الهی است. خداوند، « عادل » است و جهان را بر « عدل » استوار ساخته است. زندگی انسان‌ها نیز داخل این نظام « عادلانه » قرار دارد؛ از این رو، خداوند وعده داده است که هر کس را به آنچه استحقاق دارد برساند و حق کسی را ضایع <u>نکند</u> . اما زندگی انسان در دنیا به گونه‌ای است که امکان تحقق « عدالت الهی » به طور کامل را <u>نمی‌دهد</u> .	۲۷

۴۸	<p>چرا زندگی انسان در دنیا به گونه‌ای است که امکان تحقق « عدالت الهی » به طور کامل را نمی‌دهد؟ پاسخ: زیرا؛ الف) پاداش بسیاری از اعمال، مانند شهادت در راه خدا، در دنیا امکان پذیر نیست. همچنین پاداش کسی که کارهای نیک فراوانی دارد و به جمع زیادی از انسان‌ها خدمت کرده است، با توجه به عمر محدودی که دارد، میسر نیست.</p> <p>ب) مجازات بسیاری از کسانی که به دیگران ظلم و ستم کرده‌اند، در این دنیا عملی نیست. برای مثال، مجازات کسی که افرادی را به قتل رسانده یا مانع رشد استعداد های بسیاری از انسان‌ها شده است، در این جهان ممکن نیست و اگر جهان دیگری نباشد، که ظالم را به مجازات واقعی اش برساند و حق مظلوم را بستاند، بر نظام عادلانه خداوند، ایراد وارد می‌شود.</p>	۲۸
۴۹	<p>موضوع آیه ۲۸، ص: « أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ » چیست؟ بنویسید. پاسخ: « ضرورت معاد » بر اساس « عدل الهی ».</p>	۲۹
صفحه	درس پنجم (منزلگاه بعد)	ردیف
۵۵	<p>گزاره زیر را کامل کنید:</p> <p>قرآن کریم از وجود عالمی پس از مرگ به نام « » خبر می‌دهد. پاسخ: « برزخ »</p>	۱
۵۵	<p>« برزخ » در « لغت » به چه معناست؟</p> <p>پاسخ: به معنای « فاصله و حایل بودن میان دو چیز » است.</p>	۲
۵۵	<p>عالم برزخ، میان زندگی دنیایی و حیات آخری قرار گرفته است. صحیح ☒ غلط ☐</p>	۳
۵۵	<p>آدمیان، پس از مرگ وارد کدام عالم می‌شوند و تا چه زمانی در آنجا می‌مانند؟</p> <p>پاسخ: وارد عالم « برزخ » می‌شوند و تا « قیامت » در آنجا می‌مانند. (در صورتی که نیکوکار باشند، از لذت‌های آن برخوردار و اگر بدکار و شقی باشند، از رنج‌ها و دردهای آن متألم می‌گردند.)</p>	۴
۵۵	<p>با توجه به آیات ۹۹ و ۱۰۰ مؤمنون « قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِي لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ » به سؤالات داده شده، پاسخ دهید:</p> <p>الف) آیه، به کدام عالم اشاره دارد؟ پاسخ: « عالم برزخ ».</p> <p>ب) کدام افراد، هنگام وارد شدن به عالم برزخ از خداوند درخواست می‌کنند که به دنیا برگردند؟ چرا؟</p> <p>پاسخ: کسانی که در دنیا بدکار و شقی بودند، زیرا که رنج‌ها و دردها آن‌ها را فرا گرفته و متألم شده‌اند.</p> <p>ج) چرا افراد گناهکار گرفتار عذاب برزخی، درخواست بازگشت به دنیا را دارند؟</p> <p>پاسخ: تا به قول خودشان، « عمل صالح » انجام دهند و گذشته « بد » خود را جبران کنند.</p> <p>د) آیا درخواست آن‌ها از طرف خداوند، پذیرفته می‌شود؟ بنویسید.</p> <p>پاسخ: خیر، خداوند درخواست آن‌ها را نمی‌پذیرد و تا روز « قیامت » در « برزخ » خواهند ماند.</p>	۵